

Sociologie Românească

ISSN: 2668-1455 (print), ISSN: 1220-5389 (electronic)

**CONFERINȚA STUDII DE POPULAȚIE. PROVOCĂRI ȘI PERSPECTIVE.
UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI, CENTRUL DE STUDIERE A
POPULAȚIEI, CLUJ-NAPOCA, 1-2 IULIE 2019**

Mihaela Hărăguș, Luminița Dumănescu

Sociologie Românească, 2019, vol. 17, Issue 2, pp. 129-133

<https://doi.org/10.33788/sr.17.2.6>

Published by:
Expert Projects Publishing House

On behalf of:
Asociația Română de Sociologie

**CONFERINȚA STUDII DE POPULAȚIE.
PROVOCĂRI ȘI PERSPECTIVE.
UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI,
CENTRUL DE STUDIERE A POPULAȚIEI,
CLUJ-NAPOCA, 1-2 IULIE 2019**

Mihaela Hărăguș¹, Luminița Dumănescu²

Abstract

This presentation refers to the conference *Population Studies. Challenges and Prospects*, organized at the Babeș-Bolyai University, Centre for Population Studies, on June 1st-2nd 2019. The conference aimed to provide a retrospective overview on population research drawing from various disciplines (history, historical demography, demography, sociology, human geography, economy, medicine, etc.), as well as an opportunity for researchers to discuss the role of population studies in informing public policies that address issues of contemporary population, such as population ageing, migration, low fertility, etc. The 21 papers that were presented during the two days of the conference, situated in the field of social history, historical or contemporary demography, unraveled a wide array of topics and historical periods and employed various methodological approaches. A special focus was awarded to migration and its consequences.

Cu prilejul celebrării Centenarului Universității Babeș-Bolyai, la Centrul de Studiere a Populației s-a desfășurat între 1 și 2 iulie 2019 conferința *Studii de Populație. Provocări și Perspective*. Conferința a dorit să ofere atât o retrospectivă a cercetărilor asupra populației, izvorâte din varii discipline (istorie, demografie istorică, demografie, sociologie, geografia populației, economie, medicină etc.), cât și un prilej de reconsiderare a rolului studiilor de populație pentru politicile care vizează populația și problemele contemporane (îmbătrânire demografică, migrație, fertilitate scăzută etc.). Pe parcursul a două zile, cele 21 de prezentări au abordat

1 Universitatea Babeș-Bolyai, Centrul de Studiere a Populației, Str. Avram Iancu, nr. 68, 400083, Cluj-Napoca, România. E-mail: mihaela.haragus@ubbcluj.ro.

2 Universitatea Babeș-Bolyai, Centrul de Studiere a Populației, Str. Avram Iancu, nr. 68, 400083, Cluj-Napoca, România. E-mail: luminita.dumanescu@ubbcluj.ro.

subiecte diverse, din sfera istoriei sociale, demografiei istorice și contemporane, un loc aparte ocupându-l studiile de migrație.

Conferința a debutat cu prezentarea evoluției studiilor de populație la Universitatea Babeș-Bolyai. Într-un *scurt istoric* despre *Studiile de populație la Universitatea Babeș-Bolyai*, **Ioan Bolovan** (Universitatea Babeș-Bolyai) a refăcut traseul preocupărilor din acest domeniu, amintind de munca profesorului Ioan Pascu, inițiatorul cercetării demografiei istorice în centrul universitar clujean, de contribuțiile unor profesioniști precum cea a lui Iuliu Moldovan, Sabin Manuilă, Tiberiu Moraru, Ion Aluaș, până la Laboratorul de demografie istorică din anii '90 și mai târziu Centrul de Studiere a Populației. *Abordări(le) contemporane de istorie socială la Centrul de Studiere a Populației* au fost trecute succint în revistă de **Luminița Dumănescu** (Universitatea Babeș-Bolyai, Centrul de Studiere a Populației), care a arătat importanța creării Bazei de Date a Populației Transilvaniei (HPDT 1850-1914), cu extensiile sale (Baza de date a Invalizilor, Văduvelor și Orfanilor sau Probate Database of Transylvania), asupra cercetărilor de istorie socială și demografie istorică desfășurate în ultimii ani în acest institut de cercetare.

Au urmat un grup de studii dedicate populațiilor trecute, care au vizat spații, epoci și abordări metodologice diverse. **Bogdan Mateescu** (Academia Română, Institutul de Istorie „Nicolae Iorga”, București) a vorbit despre *Paradigma etnografică a structurii și evoluției gospodăriei tradiționale: probarea ei din perspectivă istorică. Lucrul cu primele recensăminte moderne din Țara Românească și Moldova (sec. XIX)*. Folosind eșantioane din recensămintele din 1838 și 1859, autorul a arătat cum, în diferite spații și epoci, gospodăria rurală varia în gradul de complexitate, în acord cu diferite etape din viața indivizilor și a familiilor. **Constantin Ungureanu** (Institutul de Istorie, Chișinău) a prezentat *Coloniile din Bucovina și Basarabia (sfârșitul secolului al XVIII-lea, începutul secolului al XIX-lea)*, descriind coloniile întemeiate cu germani, maghiari, lipoveni, slovaci în Bucovina și cele cu bulgari, găgăuzi, români, germani, ruși și ucrainieni, în Basarabia. **Alexandru Păcurar** (Universitatea Babeș-Bolyai, Facultatea de Geografie) a adus în discuție *Rolul geografilor în studiul oieritului românesc, vector al răspândirii și întăririi românismului*, arătând că oieritul a fost un fenomen amplu răspândit și cu consecințe complexe, cum ar fi valorificarea economică a terenurilor, migrații sezoniere și definitive, întemeierea de noi așezări omenești, reconversii profesionale, deschiderea de noi drumuri și vaduri, coeziunea limbii. **Nicoleta Roman** (Academia Română, Institutul de Istorie „Nicolae Iorga”, București), prin prezentarea *Epitrop al averii, epitrop al copilului. Familie, societate și bunuri patrimoniale în Valahia perioadei regulamentare*, a făcut o incursiune în lumea orfanilor și a copiilor cu stare din Valahia și a analizat rolul părinților văduvi în administrarea bunurilor rămase moștenire minorului și diferențele care apăreau între categorii sociale și între tipuri de epitropi. **Elena Bedreag** (Academia Română, Institutul de Istorie „Nicolae Iorga”, București), în prezentarea intitulată *„Că cine așează singur mai bine-i decât când așază alții mai pe urmă”*. *Familie, practici succesoriale și discurs religios în documentele*

juridice de veac XVIII, a analizat o serie de aspecte referitoare la comportamentul și atitudinile individului în preajma morții, utilizând testamente, inventare după deces, rezoluții ale unor procese, acte de vânzare sau cumpărare, foi de zestre, analizând mai ales evoluția discursului testamentar, atât în Moldova, cât și în Țara Românească. **Oana Sorescu-Iudean** (Universitatea Babeș-Bolyai, Centrul de Studiere a Populației) a exemplificat, în prezentarea sa *Mai mult decât suma părților: O viziune integrativă asupra inegalităților sociale, de venit și de avere în Sibiul secolului XVIII prin Probate Database of Transylvania*, una din bazele de date istorice dezvoltate în cadrul Centrului de Studiere a Populației care reunește documente cu caracter fiscal-administrativ (liste de plătitori de taxe, conșcripții fiscale) și registre de împărțire a averii locuitorilor decedați, date pe baza cărora autoarea oferă o viziune de ansamblu asupra distribuției venitului și averii în Sibiul perioadei 1720-1756.

Traian Rotariu (Universitatea Babeș-Bolyai, Centrul de Studiere a Populației) a deschis seria prezentărilor dedicate populației contemporane, vorbind despre *Populația României. Jocul cifrelor*. Autorul a analizat acuratețea operațiilor prin care se calculează efectivul populației României, fie că e vorba de populația rezidentă, cea cu domiciliu sau de totalitatea cetățenilor români și a făcut o critică a modului de construcție a indicatorilor demografici de bază, dificil de construit pentru populația rezidentă a României. **Mălina Voicu** (Academia Română, Institutul de Cercetare a Calității Vieții, București) a discutat despre *Măsurarea îmbătrânirii active în România*, testând, pe baza datelor Sondajului European al Calității Vieții (EQLS), dacă diferite activități ale vârstnicilor (participarea la piața muncii, participarea civică și politică, munca în gospodărie, îngrijirea copiilor sau a persoanelor cu dizabilități) sunt concurente, întrucât timpul este o resursă limitată, sau dacă participarea activă a vârstnicilor se traduce prin implicarea simultană în mai multe tipuri de activități.

Migrația externă este un fenomen de amploare în România, care își pune amprenta asupra celorlalte fenomene demografice, asupra structurii pe vârste a populației, asupra relațiilor intra- și intergeneraționale, asupra proceselor de diferențiere socială, aspecte aduse în discuție în următorul grup de lucrări.

Alexandra Deliu (Academia Română, Institutul de Cercetare a Calității Vieții, București) a oferit, în lucrarea *Acasă sau plecat? Politici sociale și migrație de revenire în România*, o analiză a infrastructurii sociale existente pentru migrații reveniți în țară, precum și a planurilor și acțiunilor întreprinse de factorii decizionali pentru a cataliza revenirea românilor stabiliți în afara granițelor. **Remus Gabriel Anghel** (Institutul pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale, Cluj-Napoca), în lucrarea *Puțini de succes, mulți în mobilitate. Întoarcere transnațională, mobilitate continuă și diferențiere socială în România*, a analizat efectele migrației de întoarcere în trei localități din România. Autorul a studiat practici diferite de întoarcere (de lungă durată sau temporară) și efectele produse la nivel local, arătând că întoarcerea intersectează procesele de diferențiere socială din țară, unde se dezvoltă diferențieri bazate pe relații de muncă, status sau etnicitate. **Mădălina**

Manea (Academia Română, Institutul de Cercetare a Calității Vieții, București), în lucrarea *Migrație internațională și mortalitate infantilă în România*, a explorat, cu ajutorul datelor statistice la nivel de unități administrativ-teritoriale și județe, particularitățile regionale ale relației dintre cele două fenomene, considerând că, pe de o parte, remitențele economice și sociale pot favoriza reducerea mortalității infantile, însă, pe de altă parte, absența persoanelor plecate în străinătate poate avea și efecte negative. **Viorela Telegdi-Csetri** (Universitatea Babeș-Bolyai, Centrul de Studiere a Populației - STAR UBB) a discutat despre *Copiii familiilor transnaționale*, despre modul în care familiile copiilor născuți în străinătate (care primesc la naștere sau au posibilitatea să acceseze în viitor cetățenia țării respective) se raportează la componenta *străină* a identității acestora atunci când se întorc în România. **Maria Gabriela Popuș** (Universitatea din Oradea, Facultatea de Istorie, Relații Internaționale, Științe Politice și Științele Comunicării) a vorbit despre *Efectele demografice și societale ale migrației în cadrul comunității romilor din Dobrești*, analizând fenomenele demografice la nivelul localității din județul Bihor, cu un focus asupra comunității de romi, puternic afectată de fenomenul migrației.

Următoarele prezentări au avut ca temă subiecte diverse, unele vizând comparații europene, altele investigând situații regionale sau locale.

În lucrarea sa intitulată *Îmbătrânirea populației. O vulnerabilitate demografică pentru securitatea societală a Uniunii Europene*, **Mircea Brie** (Universitatea din Oradea, Facultatea de Istorie, Relații Internaționale, Științe Politice și Științele Comunicării) a pus în discuție diferite fenomene și procese demografice la nivelul țărilor europene. Accentul s-a concentrat asupra diversilor indicatori ai structurii pe vârste și au fost discutate consecințele accentuării îmbătrânirii demografice, printre care dezechilibrele în sistemele de pensii și asigurări de sănătate. **Polgar Istvan** (Universitatea din Oradea, Facultatea de Istorie, Relații Internaționale, Științe Politice și Științele Comunicării) a vorbit despre *Dialogul intercultural și identitatea corporatistă. Instrumente pentru promovarea ocupării transfrontaliere în regiunea transfrontalieră româno-maghiară*, subliniind importanța mobilității pe piața forței de muncă în regiunile de frontieră, unde trecerea graniței face parte din viața de zi cu zi a oamenilor. **Simona-Andreea Dimitriu** (Universitatea Alexandru-Ioan Cuza, Facultatea de Geografie și Geologie, Iași) a făcut o *Analiză factorială a dinamicii mortalității infantile în România (2001-2017)*, luând în considerare structura etnică și confesională, nivelul de trai, nivelul de școlarizare și accesul la serviciile sanitare, la nivelul unităților administrative de tip NUTS3 și la nivelul județului Iași. **Cornelia Mureșan** (Universitatea Babeș-Bolyai, Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, Cluj-Napoca) a investigat *Formarea primului parteneriat de viață în perioada de tranziție. Cazul bărbaților din patru țări foste comuniste*. Datele Anchetei Generații și Gen au permis o abordare din perspectiva cursului vieții și focalizarea pe efectul nivelului de educație în alegerea unei căsătorii sau uniuni non-maritale ca prim parteneriat de viață. **Cristian Toșa** (Universitatea Tehnică, Facultatea de Construcții, Cluj-Napoca), în lucrarea *Mobilitate rezidențială și tendințe de deplasare a locuitorilor din zona*

metropolitană București-Ilfov, a investigat legătura dintre modul de deplasare ales în cadrul sistemului de transport urban, caracteristicile sociale și economice ale indivizilor și caracteristicile spațiale specifice locurilor de învățământ și de muncă, jucând un rol important în auto-selecția locației rezidențiale din timpul vieții. **Mihaela Hărăguș** și **Ionuț Foldes**, (Universitatea Babeș-Bolyai, Centrul de Studiere a Populației) au prezentat cercetarea lor referitoare la *Deteriorarea structurii pe vârste în mediul rural*, discutând evoluțiile fenomenelor demografice și efectele acestora asupra structurii pe vârste în mediul rural și făcând comparații între patru categorii de unități administrativ-teritoriale rurale, date de apartenența la zone funcționale urbane și de existența unor comunități marginalizate.

Marea varietate de subiecte, perioade istorice investigate și abordări metodologice au confirmat interesul cercetătorilor români asupra transformărilor profunde pe care populația României le-a suferit de-a lungul timpului și asupra provocărilor cu care se confruntă în prezent.